

Ömer Murat KESKİNKILIÇ

T.C. İç İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Ankara, Türkiye

Zeynep YENER

Adli Tıp Kurumu Yalova Şube Müdürlüğü, Yalova, Türkiye

GİRİŞ

Olay yeri; olayın meydana geldiği veya suçun işlendiği, mağdur, fail ve maddi delilleri barındıran dinamik bölgedir. Olay yeri dinamik bir alan olup, olayın türüne ve seyrine göre bir bölge ile sınırlı kalmayabilir (1, 2, 3). Olay yerindeki iz ve deliller de olayın gerçekleştiği yer ile sınırlı olmayıp bazen bu alanlar genişleyebilir. Olay yerinde yapılacak incelemede en uzakta bulunan delil ile olay yerinin iç çevresel belirlenir. Dış çevre ise en uzaktaki delil mesafesinin yaklaşık 1,5 katı uzaklıktan geçen hat olarak tariflenmektedir (3).

Olay yeri inceleme işlemleri olay yerinin koruma altına alınması ile başlar. Sonrasında olay yeri, olay ve deliller kayıt altına alınır. Olay yerinde potansiyel delil niteliği taşıyan materyaller toplanıp, etiketlenerek muhafaza altına alınır. Karşılaştırma için örnek materyaller toplanır. Olay yeri incelemesinin tüm aşamalarında titiz ve sistematik bir yaklaşım biçimi uygulanmalı, delil güvenlik zinciri göz önünde bulundurulmalıdır (4,5). Olay yeri incelemesinin eksiksiz şekilde yapılması, olay yeri-suçlu ve mağdur arasındaki ilişkinin maddi deliller vasıtasıyla ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır. Suçlu ve mağdur ilişkisini ortaya koyabilmek için olay yerinden toplanan her türlü materyale "bulgu", suçun ispatına yarayan bulgular " delil" olarak adlandırılır (1,2). Ülkemizde olay yeri inceleme işlemleri genel olarak polis ve jandarma birimleri tarafından yürütülmektedir.

Delillerin Laboratuvara Gönderilmesi

Olay yerinde saptanan deliller geçici olarak muhafaza edileceği birimlere gönderilebileceği gibi direkt olarak inceleme yapılacak ilgili laboratuvarlara da gönderilebilir. Gerek olay yerinden muhafaza edileceği birime, gerekse de olay yeri veya bu birimlerden incelemenin yapılacağı laboratuvarlara nakli aşamaları oldukça önemlidir. Delillerin öncelikle nasıl nakledileceğine karar verilmeli, nakil aşamasından başlayıp laboratuvara teslim edilene dek delil bütünlüğünün bozulmaması için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır. Saklanma ortamı kadar nakil vasıtası da önemlidir. Delillerin adli bilim incelemelerinin yapılacağı laboratuvarlara gönderimi posta veya kurye yolu ile olabilir. Yine tüm bu nakil aşamaları kayıt altına alınmalıdır (16).

Delilin ıslak veya nemli olması durumunda kurutma kabinlerinde veya oda sıcaklığında kurutulduktan sonra incelemeye gönderilmelidir.

Laboratuvar tarafından teslim alma aşamasında her birimin kendi mevzuatına uygun prosedür uygulanmaktadır. Usulüne uygun gönderilmeyen deliller inceleme yapılmadan iade edilir. Polis laboratuvarlarına gönderilen örneklerin teslimi ve geri alınmasında «Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Polis Laboratuvarları Teknik Hizmet Yönetmeliği» hükümleri, Cumhuriyet Savcılıklarına gönderilen örneklerde «Suç Eşyası Yönetmeliği» hükümleri uygulanır. Jandarma Kriminal Daire Başkanlığı ve Jandarma Bölge Kriminal Laboratuvar Amirliklerine gönderilen örneklerde ise yine «Suç Eşyası Yönetmeliği» ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre hareket edilmesi gerektiği bildirilmiştir (17,18,19). Delilin incelenmesi tamamlandığında inceleme ve analiz raporu ile birlikte ilgili birime geri gönderilmelidir.

Kaynakça

1. Celbiş O, İşcan MY. Adli Bilimler 2016; Akademisyen Kitapevi. Ankara
2. Yükseloğlu EH, Özcan ŞŞ, Ceylan B.OlayYeri İncelemesi ve Türkiye'deki Uygulamalar 2008; 10(1): 61-80
3. Seyhan E. Temel Patlayıcı Bilgileri ile Patlama Sonrası Olay Yeri İncelemesi2015. Ankara. Seçkin Yayıncılık
4. Fisher BAJ, Tilstone WJ, Woytowicz C. 2009. Introduction to Criminalistics: The Foundation of Forensic Science. Academic Press
5. Houck M, Crispino F, McAdam T. 2017. TheScience of Crime Scenes 2nd Edition. Academic Press
6. Gültekin Ö. Olay Yeri İncelemesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. TAAD, 2011;2(2):473-508

7. Ceylan B. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı Doktora Tezi. 2008. Ülkemizde Olay Yeri İnceleme Uygulamalarına Genel Bakış ve Mevcut Sistemin Değerlendirilmesi. İstanbul
8. Mozayani A, Fisher CP Forensic Evidence Management From the Crime Scene to the Court room 2017. CRC Press
9. Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu. Available At: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf> Erişim Tarihi: 30/04/2019
10. İnancı MA, Çolak B, Özasan A. Olay Yeri İncelemesi ve Adli Tıp Uzmanının Yeri. J ForenMed 2004;1(2):97-109
11. Polisin Adli Görevlerinin Yerine Getirilmesinde Delillerin Toplanması, Muhafazası ve İlgili Yerlere Gönderilmesi Hakkında Yönetmelik. Available At: http://www.vertic.org/media/National%20Legislation/Turkey/TR_By-law_Police.pdf Erişim Tarihi: 30/04/2019
12. Varol A, Sönmez YÜ. Review of Evidence Collection and Protection Phases in Digital Forensics Process. International Journal of Information Security Science 2017;6(4):39-46
13. Warrington D. Preventing Crime Scene Contamination. Available At: <https://www.forensicmag.com/article/2014/01/preventing-crime-scene-contamination> Erişim Tarihi: 30/04/2019
14. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu. Available At: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> Erişim Tarihi: 30/04/2019
15. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Available At: <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> Erişim Tarihi: 30/04/2019
16. ASTM E1459-13(2018), Standard Guide for Physical Evidence Label in gand Related Documentation, ASTM International, West Conshohocken, PA, 2018, Available At: <https://www.astm.org/Standards/E1459.htm> Erişim Tarihi: 30/04/2019
17. Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez ve Bölge Kriminal Polis Laboratuvarları Teknik Hizmet Yönetmeliği. Available At: http://www.sivilgozetim.org.tr/Source/Legislations/E/Polis_Laboratuvarlari_Teknik_Hizmet_Yonetmeliği.pdf Erişim Tarihi: 30/04/2019
18. Jandarma Kriminal Daire Başkanlığı ve Jandarma Bölge Kriminal Laboratuvar Amirlikleri Kuruluş, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği. Available At: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/08/20060801-4.htm> Erişim Tarihi: 30/04/2019
19. Suç Eşyası Yönetmeliği. Available At: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160323-2.htm> Erişim Tarihi: 30/04/2019